

De beste blauweregen: vijf soorten springen eruit in Duits *Wisteria*-onderzoek

Titel 'Uitstekende variëteit' gaat naar vijf rassen

De soorten en natuurlijke hybriden van het geslacht *Wisteria* behoren tot de mooiste klimplanten voor de tuin. In het kader van de landelijke bosinspectie werden tussen 2014 en 2018 in totaal 16 rassen getest op hun bloei-effect, groei, winterhardheid en gevoeligheid voor late vorst. Vijf rassen kregen de felbegeerde titel 'Uitstekende variëteit'.

Auteur: Dr. Andreas Wrede, Harald Buner,
Dr. Burkhard Spellerberg, Thorsten Ufer,

Arcades

Op de eerste afbeelding is een overvloed aan bloemen te zien; de foto is genomen in mei 2018 tijdens de *Wisteria*-test in de Duitse gemeente Ellerhoop. Volgens het handboek van Compton en Lane (2019) omvat het geslacht *Wisteria* zeven aantrekkelijke, lusvormige sierbomen (lianen), die in de volksmond blauweregen worden genoemd: *W. brachybotrys*, *W. floribunda*, *W. frutescens*, *W. × formosa*, *W. japonica*, *W. sinensis* en

W. × valderi. Binnen deze soorten worden nog meer ondersoorten en vormen genoemd, evenals in totaal meer dan 140 variëteiten (inclusief cultivars en klonen). Alle blauweregens zijn bladverliezende, meestal snel tot zeer snel groeiende, houtachtige klimplanten met kronkelende scheuten. *Wisteria* kan worden gebruikt voor het vergroenen van muren, hekken, pergola's en arcades, maar ook om uit te groeien tot een struik, stam of zelfs hoge stengel.

Bloesem

Afhankelijk van de soort en de bloemen zijn vanaf begin mei zeer decoratieve trossen te zien. Ze zijn lichtblauw, donkerblauw, paarsroze of wit. De bloemen worden gevormd op de scheuten van het voorgaande jaar. Bij sommige soorten vindt opnieuw bloei plaats op de dit jaar gevormde jaarlijkse scheuten. Rassen van *Wisteria floribunda* zijn meestal iets zwakker dan die van de andere soorten. Bij oudere planten staan de bloemtrossen vaak in de vorm van een cascade, waardoor een opvallende bloemenzee ontstaat. In het waarnemingsproject bedroeg de lengte van de bloempluimen tussen de 10 en 60 cm. Sommige nieuwere soorten bloeien al in het eerste jaar; in het tweede jaar is bloei relatief zeker. In de regel worden de afzonderlijke variëteiten van dit houtachtige geslacht xenovegetatief vermeerderd, dat wil zeggen: door enten. Er zijn echter ook planten die worden vermeerderd door

5 min. leestijd

ACHTERGROND

Wisteria kan worden gebruikt voor het vergroenen van muren, hekken, pergola's en arcades

zaden; deze worden in de handel vaak tegen lagere prijzen aangeboden. Helaas bloeien planten die uit zaden worden gekweekt vaak pas na vele jaren, en dan meestal minder dan vegetatief vermeerderde exemplaren. In de boomkwekerij wordt blauwereggen alleen vermeerderd door te zaaien voor de productie van onderstammen, meestal *W. floribunda* of *W. sinensis*.

Bij de visuele inspectie begon de bloei, afhankelijk van de lentetemperaturen, in week 17 of 18 en duurde, afhankelijk van de variëteit, inclusief de genus-typische nabloei in de herfst, tot week 40. Meestal is er tussen de rijke hoofdbloei en de veel zwakkere nabloei een rasspecifieke bloeipauze, die tussen de drie en zes weken kan duren.

Bladeren

De bladeren zijn ongepaard afwisselend en geveerd. Ze kunnen een lengte bereiken van 20 tot 45 cm en een breedte van 10 tot 28 cm. Afhankelijk van de soort worden ze zodanig gevormd dat de bloem meer opvalt. De rassen

van *Wisteria frutescens* vertonen bij het uitschieten een sterke anthocyaankleur.

Groei

Blauwereggen hebben een enorme groeikracht en kunnen met hun kronkelende scheuten een hoogte bereiken van wel 10 m als ze ongecontroleerd groeien. Afhankelijk van de soort draaien de scheuten naar rechts of links. Ze zijn ideaal voor het beplanten van hekjes, pergola's en gevels en zelfs als struik of hoge stam. Bij de meeste rassen levert een volledig ongecontroleerde groei echter problemen op. Met het ouder worden van de planten hebben de kronkelende scheuten soms zo veel kracht dat regenpijpen worden ingedrukt, pergola's uit hun verankering worden getrokken of zwakkere balken worden ingesnoerd. Rond hout met een diameter van 8 tot 10 cm is geschikt als klimhulpmiddel voor solitaire planten en in constructies. Spandraden zijn minder geschikt, omdat de sterk kronkelende scheuten zich rond de draden 'wurgen' en daardoor afsterven. De soorten verschillen in krulgedrag, knopduur en bladvorming.

Andreas Wrede

GEBRUIKSDOEL IN DE TUIN	CULTIVAR
Wanden, hetwerken, muren	<ul style="list-style-type: none"> • <i>W. brachybotrys</i> 'Okayama' • <i>W. brachybotrys</i> 'Showa-beni' • <i>W. brachybotrys</i> 'Shiro-kapitan' • <i>W. sinensis</i> 'Amethyst' • <i>W. sinensis</i> 'Prolific'
Pergola's, booggangen of berceaus	<ul style="list-style-type: none"> • <i>W. floribunda</i> 'Shiro-noda' • <i>W. floribunda</i> 'Violacea Plena' • <i>W. floribunda</i> 'Hon-beni'
Stammen	<ul style="list-style-type: none"> • <i>W. brachybotrys</i> 'Okayama' • <i>W. brachybotrys</i> 'Showa-beni' • <i>W. sinensis</i> 'Amethyst' • <i>W. sinensis</i> 'Prolific'
Struiken	<ul style="list-style-type: none"> • <i>W. brachybotrys</i> 'Shiro-kapitan' • <i>W. sinensis</i> 'Amethyst' • <i>W. sinensis</i> 'Prolific'
Hoogstammen	<ul style="list-style-type: none"> • <i>W. floribunda</i> 'Shiro-noda' • <i>W. floribunda</i> 'Hon-beni' • <i>W. sinensis</i> 'Amethyst'

Zorgvuldig snijden is van groot belang als je de bloemen goed wilt laten uitkomen

Opdat blauwereggen goed groeit en bloeit, moet een overwegend zonnige locatie worden gekozen

Met de klok mee

Wisteria brachybotrys groeit zeer sterk, kronkelt tegen de klok in (met de klok mee van bovenaf bekeken) en de bloemen worden tegelijk gevormd met de bladeren, waarbij de bladeren de bloemen enigszins kunnen bedekken. Bij *Wisteria frutescens* hebben de kronkelende scheuten van oudere planten significant minder kracht dan bij de andere soorten.

Snijmaatregelen

Of men de blauwereggen nu op een latwerk of op een pergola wil hebben, de eerste stap

is om een plantenframe te bouwen met een paar hoofdscheuten als basisstructuur. Deze hoofdscheuten kunnen later worden gebruikt om kortbloeiende scheuten te laten groeien. Zonder deze 'trainingsnede' en het maken van een plantraamwerk vindt ongecontroleerde groei plaats met verweven scheuten en verminderde bloei. Elk jaar worden de steigertakken verlengd; later kunnen er weer bloeiende zij-scheuten uit worden gehaald.

Zijscheuten

Zorgvuldig snijden is van groot belang als je de

bloemen goed wilt laten uitkomen. Zo'n snede gebeurt in twee stappen. In de zomer na de bloei worden alle zijscheuten teruggesnoeid tot ongeveer 30 à 50 cm, om te voorkomen dat de plant zich teveel verspreidt en om de vorming van kortbloeiende scheuten te stimuleren. De teruggeknipte scheuten worden aan het steunframe vastgemaakt. Als er op deze korte scheuten nieuwe scheuten ontstaan, worden deze verwijderd. De tweede stap vindt plaats na de winter. De zijscheuten die in de zomer worden gevormd, worden ingekort tot 10 cm of tot twee à drie knoppen. Op deze punten vormen zich dan meer bloemen. Krachtig groeiende rassen worden vaker en meer teruggesnoeid, om ongecontroleerde groei te voorkomen. Anderzijds worden rassen die klein blijven, zoals *W. frutescens* 'Amethyst Falls', zelden gesneden.

Winterhardheid

De winterhardheid tijdens de winterslaap en de gevoeligheid voor late vorst verschillen per

Nieuw geplante Wisteria in Ellerhoop

soort en variëteit. Late vorst, vooral na zeer milde winters, heeft een destructief effect, met name op vroegbloeiende soorten. De winterhardheid (bestendigheid tegen vorst en zeer lage temperaturen) verschilt per soort en per variëteit. De rassen van *Wisteria brachybotrys* waren over het algemeen gevoeliger voor vorst dan die van *W. frutescens* en *W. sinensis*, terwijl de rassen van *W. floribunda* de beste winterhardheid hadden. Bij het beoordelen van de winterhardheid op basis van vorstschade moet er rekening mee worden gehouden dat de winters in de jaren 2012 tot 2018 werden gekenmerkt door enorme, voorheen ongebruikelijke temperatuurschommelingen – blijkbaar een gevolg van voortschrijdende klimaatverandering. Zo was de winter van 2012/2013 in Duitsland tot begin maart erg mild. Vanaf 10 maart zakten de temperaturen echter plotseling een weeklang tot een dieptepunt, bijvoorbeeld -10 °C in Pillnitz en in Ellerhoop zelfs bijna -20 °C. De temperatuurverandering in de winter van 2015/2016 was zelfs nog meer uitgesproken; toen was de winter in Pillnitz tot half januari erg mild, waarna er zeer strenge vorst was met temperaturen tot -17 °C. De soort *W. brachybotrys* vertoonde na beide winters ernstige vorstschade in Pillnitz, hoewel bijna alle planten het overleefden. De winterhardheid van *Wisteria* bij een normaal winterverloop is daarom als vrij onproblematisch te beoordelen. Sterke temperatuurschommelingen aan het einde van de winter zijn ernstiger; de vorst-

De winterhardheid van *Wisteria* bij een normaal winterverloop is vrij onproblematisch

bestendigheid van *Wisteria* is dan geheel of gedeeltelijk verminderd door het milde weerpatroon in de winter. Dan lopen vooral de rassen met een vroege bloeiperiode gevaar. Daarom moet er door een slimme locatiekeuze voor worden gezorgd dat de blauwereggen beschermd is tegen ijzige oostenwind, wat de kans op regelmatige, overvloedige bloei aanzienlijk kan vergroten, zelfs in tijden van klimaatverandering. Als na een milde winter een vroege bloei wordt verwacht, kan het bedekken van de planten met een doek voorkomen dat de bloemen bevriezen.

Plaats

Opdat blauwereggen goed groeit en bloeit, moet een overwegend zonnige locatie worden gekozen. Hoe meer licht de plant vangt, hoe meer bloemknoppen er ontstaan en hoe uitbundiger de bloei in het volgende jaar zal zijn. Daarom verdient oriëntatie op het zuiden of westen de voorkeur boven oriëntatie op het oosten of noorden. Als de locatie op het noorden is gericht, is er meestal te weinig licht en

als de locatie op het oosten is gericht, is er geen bescherming tegen koude oostenwind.

Assortiment

Als onderdeel van het onderzoek tussen 2014 en 2018 werden er in totaal 16 rassen van vier soorten getest op de locaties van de Woodland Sifting Working Group, verspreid over Duitsland. Op elke locatie werd één plant van elke variëteit geplant op een geconstrueerd hekje. Hoewel de test officieel pas in de vegetatieperiode van 2014 begon, werden de planten al in het voorjaar van 2011 naar de locaties gestuurd en daar geplant, zodat ze voldoende tijd hadden om uit te groeien tot voor de variëteit typische planten. De eigenlijke test begon pas nadat de individuele planten een habitus hadden opgebouwd die overeenkwam met de variëteit op de hekjes.

	GROEI	BLOESEM
 <p><i>Wisteria brachybotrys Okayama</i></p>	Sterk	Kleur: blauw paars Bloeitijd: vroeg (KW 18-36) Hoofdbloei: KW 22 – 27 Nabloei: zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 15-20/8-10 cm Geur: sterk
 <p><i>Wisteria brachybotrys Shiro-kapitan</i></p>	Zeer sterk	Kleur: wit Bloeitijd: vroeg (KW 18-39) Hoofdbloei: KW 23 – 25 Nabloei: zwak-middel Lengte / breedte van de bloemtros: 19-20/11-13 cm Geur: sterk
 <p><i>Wisteria brachybotrys Showa-beni</i></p>	Zeer sterk	Kleur: roze Bloeitijd: vroeg (KW 18-35) Hoofdbloei: KW 22–25 Nabloei: zeer zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 18-20/10-11 cm Geur: middel
 <p><i>Wisteria floribunda Blue Dream</i></p>	Zeer sterk	Kleur: blauw Bloeitijd: vroeg (KW 18-37) Hoofdbloei: KW 20 – 23 Nabloei: zeer zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 24-37/7-8 cm Geur: middel
 <p><i>Wisteria floribunda Hon-beni</i></p>	Sterk	Kleur: roze Bloeitijd: laat (KW 18-33) Hoofdbloei: KW 22 – 25 Nabloei: zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 30-49/7-8 cm Geur: middel
 <p><i>Wisteria floribunda Issai-naga</i></p>	Sterk - zeer sterk	Kleur: blauw paars Bloeitijd: vroeg (KW 18-40) Hoofdbloei: KW 20 – 23 Nabloei: zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 23-27/8-9 cm Geur: laag tot midden
 <p><i>Wisteria floribunda Kyushaku</i></p>	Zeer sterk	Kleur: blauw paars Bloeitijd: later (KW 19-34) Hoofdbloei: KW 20 – 23 Nabloei: zeer zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 40-60/ ca.8 cm Geur: zwak-middel
 <p><i>Wisteria floribunda Shiro-noda</i></p>	Zeer sterk	Kleur: wit Bloeitijd: laat (KW 18-35) Hoofdbloei: KW 21 – 23 Nabloei: zeer zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 40-50/7-8 cm Geur: middel, (onaangenaam)

WINTERHARDHEID	ALGEMENE INDRUK	BEORDELING
Late vorst: Bloei gevoelig door vroege bloeidatum Wintervorst: Schot gevoelig voor vorstschade in strenge winters	Matig - goed bloeiende variëteit, met een dichte structuur, waarvan de vitaliteit waarschijnlijk groter is en minder gevoelig voor vorst. (AGM en H6)	**
Late vorst: Bloei gevoelig door vroege bloeidatum Wintervorst: Schot gevoelig voor vorstschade in strenge winters, Vooral in de jeugd	Zeer bloemrijke, decoratieve, zeer dicht bebouwde soort, die waarschijnlijk minder vorstgevoelig is. (AGM en H6)	***
Late vorst: Bloei gevoelig door vroege bloeidatum Wintervorst: Schot gevoelig voor vorstschade in strenge winters, vooral in de jeugd	Niet erg bloeirijk, dicht tot zeer dicht vertakte variëteit met een decoratieve bloem, die waarschijnlijk minder gevoelig is voor vorst. (AGM en H6)	**
Late vorst: Bloei gevoelig door vroege bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Bijzondere zeer dicht vertakte soort, Matige nabloei, maar goede hoofdbloei. Het blauw van de bloemen is overtuigend.	***
Late vorst: Bloei niet zo gevoelig vanwege een wat latere bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Het ras heeft slechts één zwakke nabloei, maar bloeit rijkelijk bij de hoofdbloei. De bloesems van deze dichte soort zijn een blikvanger. (AGM en H6)	***
Late vorst: Bloei gevoelig door een wat eerdere bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Deze dichte tot zeer dichte soort heeft buitengewoon uitbundige hoofdbloei.	**
Late vorst: Bloei niet zo gevoelig vanwege een wat latere bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Zeer dicht vertakte hoofdbloei, zeer rijkbloeiende soort met amper nabloei (AGM en H6)	**
Late vorst: Bloei nauwelijks gevoelig door een wat late bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Soort met zeer rijke hoofdbloei en een dichte tot zeer dichte structuur. Nabloei ontbreekt bijna helemaal (AGM en H6)	**

UITSTEKENDE
VARIËTEIT

UITSTEKENDE
VARIËTEIT

UITSTEKENDE
VARIËTEIT

		GROEI	BLOESEM
	<i>Wisteria floribunda</i> <i>Yae-okuryu ('Violacea Plena')</i>	Zeer sterk	Kleur: paars, gevuld Bloeitijd: vroeg (KW 19-25) Hoofdbloei: KW 20 – 22 Nabloei: zeer zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 32-33/8-9 cm Geur: Verschillend, zwak tot sterk
<i>Wisteria frutescens</i>		Zwak - middel	Kleur: roze paars Bloeitijd: zeer laat (KW 21-39) Hoofdbloei: KW 24 – 27 Nabloei: goed Lengte / breedte van de bloemtros: 25/7 cm Geur: sterk
	<i>Wisteria frutescens Amethyst Falls</i>	Zwak - middel	Kleur: blauw paars Bloeitijd: zeer laat (KW 21-39) Hoofdbloei: KW 22 – 26 Nabloei: zwak - middel Lengte / breedte van de bloemtros: 10-15/6-7 cm Geur: sterk
<i>Wisteria frutescens Longwood Purple</i>		Zwak	Kleur: paars Bloeitijd: zeer laat (KW 22-39) Hoofdbloei: KW 24 – 25 Nabloei: zwak - middel Lengte / breedte van de bloemtros: 11/7 cm Geur: middel
	<i>Wisteria frutescens Nivea</i>	Zwak	Kleur: wit Bloeitijd: laat (KW 21-43) Hoofdbloei: KW 23 – 26 Nabloei: zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 10-13/6-7 cm Geur: zwak
<i>Wisteria sinensis Amethyst</i>		Zeer sterk	Kleur: paars Bloeitijd: vroeg (KW 18-42) Hoofdbloei: KW 20 – 23 Nabloei: zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 15-20/7-9 cm Geur: sterk
	<i>Wisteria sinensis Prolific</i>	Middel - sterk	Kleur: blauw Bloeitijd: vroeg (KW 18-42) Hoofdbloei: KW 19–24 Nabloei: middel - sterk Lengte / breedte van de bloemtros: 20-35/7-10 cm Geur: zwak– zeer sterk
<i>Wisteria sinensis Texas Purple</i>		Sterk	Kleur: paars Bloeitijd: vroeg (KW 18-42) Hoofdbloei: KW 20-24 Nabloei: zwak Lengte / breedte van de bloemtros: 30/8-9 cm Geur: middel - sterk

WINTERHARDHEID	ALGEMENE INDRUK	BEOORDELING
Late vorst: Bloei gevoelig door vroege bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Deze dicht vertakte soort bloeit matig en neigt ook in de herfst nauwelijks tot bloei. Bijzonder is de dubbele bloem (AGM en H6)	*
Late vorst: Bloei nauwelijks gevoelig door de zeer late bloeidatum Wintervorst: Nauwelijks schade door wintervorst	Dichte vertakte, rijkbloeiende soort, die door de late bloeidatum zeer goed beschermd is tegen late schade. Bloemtrossen wat klein.	**
Late vorst: Bloei nauwelijks gevoelig door de zeer late bloeidatum Wintervorst: Er werd schade door wintervorst waargenomen	Een soort met een medium tot dichte structuur, rijk tot zeer rijkbloeiend voor de hoofdbloei, maar de bloemtrossen zijn erg klein.	**
Late vorst: Bloei nauwelijks gevoelig door de zeer late bloeidatum Wintervorst: Schade veroorzaakt door de wintervorst leidde tot een complete uitval op individuele locaties	Middelgrote tot dichte structuur van het ras dat tijdens de hoofdbloei slechts middelhard bloeit. Zeer gevoelig voor vorst	*
Late vorst: Bloei niet gevoelig vanwege de zeer late bloeidatum Wintervorst: Gevoelig, wat kan leiden tot het uitvallen van hele planten op individuele locaties	Cultivar met een zeer dichte structuur, medium tot rijke hoofdbloei heeft. Zeer gevoelig voor vorst	**
Late vorst: Bloei gevoelig door vroege bloeidatum Wintervorst: Er werd schade aan individuele scheuten waargenomen	Voor de hoofdbloei rijkstbloemige ook het beste cultivar in de test met dichte tot zeer dichte structuur van de plant. (AGM en H6)	***
Late vorst: Bloei gevoelig vanwege vroege bloeidatum Wintervorst: Gevoelig, wat leidde kan tot het uitvallen van hele planten op individuele locaties	Cultivar met een dichte tot zeer dichte structuur die uitbundig tot zeer uitbundig bloeit aan de Hoofdbloei. Maar de neiging om opnieuw te bloeien is aangenaam uitgesproken. (AGM en H6)	***
Late vorst: Bloei gevoelig vanwege vroege bloeidatum Wintervorst: Er werd schade aan individuele scheuten waargenomen	Cultivar met een dichte tot zeer dichte structuur, matig tot rijkbloeiend aan de Hoofdbloei. Het blad van deze variëteit heeft in fases een intensieve bronzen kleur	**

**UITSTEKENDE
VARIËTEIT**

**UITSTEKENDE
VARIËTEIT**